

Daş asyrynyň adamlary

Category: Kitapcy, Publisistika, Ylym we tehnologiýa

написано kitapcy | 26 январа, 2025

Daş asyrynyň adamlary DAŞ ASYRYNYŇ ADAMLARY

Ysraýyldan Dagystana barýan uçaryň ýolagçylarynyň arasynda «jöhüt awy» başlandy. Tekbir getiren müňlerçe adam howa menzilini dyr-pytrak etdi, adamlary ýaralady

Dünýäniň arabasy jygyldap başlady. Birnäçe ýerde uruş gidip dur, olar gutarmanka täzeleri başlaýar.

Uly döwletler «eserdeň syýasat» ýöredip, turýan uruşlara garşy pozisiýasyny berkitmäge synanyşýarlar.

Emma... bu iş olar ýalam aňsat däl.

Dünýäniň arabasy bir jygyldap başlansoň, onuň nurbatyny näçe towlasaňam bolanok, garaşmadyk ýeriňden başga nurbatlary ses ediberýär.

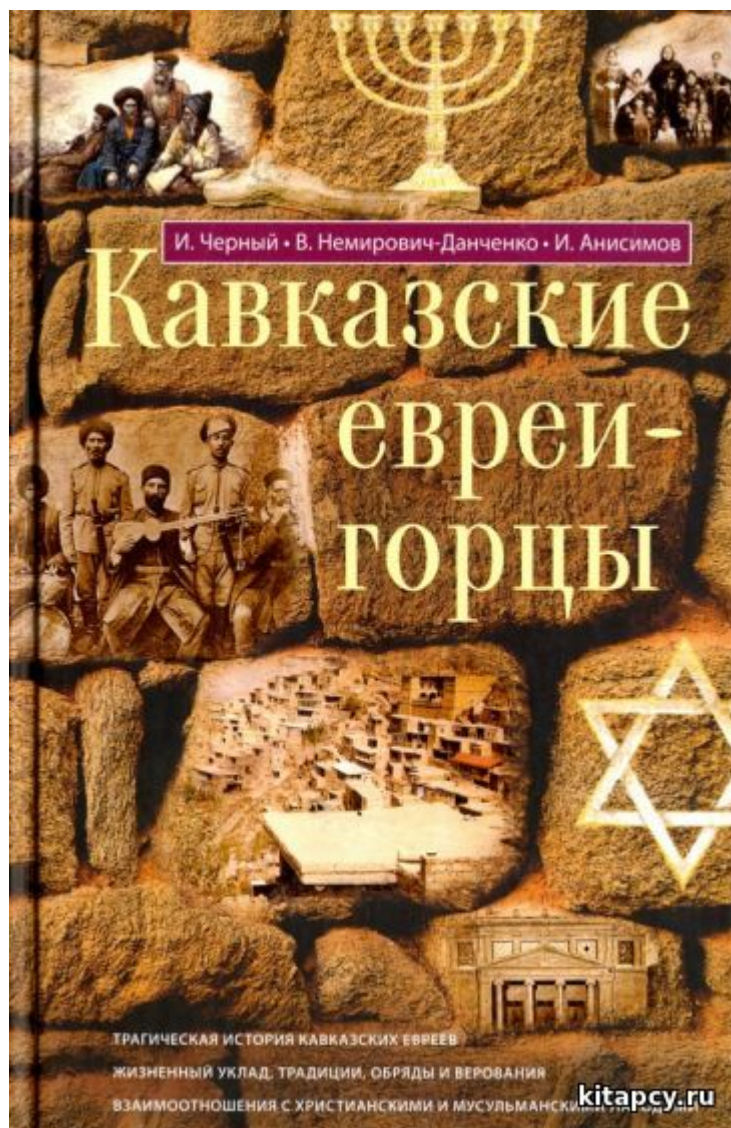
Amaaa...

Palestina-Ysraýyl çaknyşyklatyndan utuk gazanmaga başlan Russiýa bir pursatda garaşmadyk ýerinden betbagtçylygyň erňegine diredi duruberdi.

Demirgazyk Kawkaz partlamanyň bäri ýanyndan gaýtdy. Häzirlikçe...

Palestina goldaw bermek, has dogrusy Ysraýyly protest etmek üçin başlan käbir wakalar bela-beteriň çygryny aşdy.

Russiya Federasiyasynyň düzümindäki Garaçay-Çerkez, Kabardino-Balkar, Inguşetiya awtonom respublikalary aýaga galdy. Emma iň uly «hereket» Dagystan respublikasynda çykdy.

- **Dagystanda «jöhüt awy»**

Ysraýyldan Dagystanyň paýtagty Mahaçgala barýan uçarda «jöhüt gözlegi» (we elbetde tapsalar «jezalandyrma») maksady bilen az salymda üýşen müňlerçe kişi tekbir getirip, köpçüligi duwdagyn etdi.

Howa menzili harap boldy, adamlar ýaralandy, polisiýanyň gulluk awtoulaglaryna hüjüm edildi.

Howa menziline gonan uçar gorkusyna birnäçe sagatlap gapysyny açyp bilmedi.

Açan badyna-da kimdigi näbelli adamlaryň topbagy «sen jöhütmi?» diýip (käbiri-hä diýenogam) käbir adamlary urup-

ýenjip başlady. Birnäçe wideony gördüm. Gäbi azyp halys gözi gapylan adamlar uçaryň dwigatelineň arasyndanam jöhiti gözleýär. Bugdaýreňk birini tapybam it ýaly ýenjýärler. Bir ýaş ýigitden sorayarlar:

– Sen ýewreými?

– Ýok, men özbekistanly.

– Subut et onda!

– Ur, ur, Allahu ekber!

Munuň iň howpurgadyjy ýerem ilaty üç milliondan sähel geçýän Dagystanda etniki azlyklardan dagly jöhitleriňem ýaşaýandygy...

Sözde yslamyň we Palestinanyň adyndan «jöhiti awuny» başlan bu howply topbak nireden peýda boldy? Bular ýaly gysga wagtda nädip beýle terakty amala aşyryp bildi. Dagystan hökümeti howpsuzlyk gulluklary we içeri işler edaralary muny nädip görüp bilmedi?

Şu we şuna meňzeş sowallara Russiýanyň berjek resmi jogaby eýýäm taýýar:

«Wakalarda daşarky güýçler (iň esasy-da Günbatar) rol oýnady».

«Prowokasiýany ukrain faşistleri gurady».

• **«Günäňizi ýuwmak üçin gidiň, urşuň»**

Dagystan respublikasynyň baştutany Sergeý Melikow agzyny köpürjikledip gygyrýar:

– Mahluklar! Utanaňzokmy bular ýaly zatlary etmäge? Gorkaklar! Bigaýratlar! Haýwandan tapawudy ýok adamlar! Bular ýaly masgaraçylygy edip bildiňiz dälmi, günäňizi ýuwmak üçin gidiň-

de, Ukrainadaky harby operasiýa goşulyň, söweşiň!

Täsin gerek? Ylaýta-da iň soňky «teklip»...

Elbetde, Melikowyň bu wakadan soň kürsüsinden jyda düşmek howpy bar.

Eýse Moskwa näme diýýär? Russiýanyň prezidenti Wladimir Putinem şeýle gaharlymy?

Ýok, rus lideriniň agzyndan hiç hili gaharly söz çykmady. Gaýtam, düýpden alýana meňzeýär. Ol Melikowyň aýdýanlarynyň ondan birinem aýdanok. Elbetde, «Günbataryň eli» temasy aýry gürrüň...

Kreml Demirgazyk Kawkazyň bulaşmagyndan gorkman duranok. Hem bu esasly gorky.

Dagystanda mundan öňem gapma-garşylyklar çykypdy. Mundan soň hasam beterleri bolup biler. Beýleki goňşy respublikalaram we raýonlaram ot halkasynyň içinde.

Rus hökümeti musulman ilatyň bar ýerlerinde juda seresaply bolmaga mejbur.

Russiýa Federasiýasynda takmynan 14-15 million musulmanyň ýaşaýandygy aýdylýar (ýagny ilatyň ondan biri). Käbir yslam çeşmelerine ynansaň-a 20 milliona ýetipdir...

Tatarystan we Başgyrdystan heniz asuda ýaly. Emma Demirgazyk Kawkaz galagoply... (Diňe Çeçenistan mümkingadar imisala görünýär. Ol ýeriň ketdesi Ramzan Kadyrow kesgitli gürledi: «Kim goh turuzmaga synanyşsa, üç gezek asmana atyň, dördünjisinem galmagalçynyň ýazzy maňlaýyna. Göreli bakaly, kim het edip bilýär!»)

• **Internasionalizm erbet dälidi, emma ömri uzak bolmady**

Palestina bilen Ysraýlyň arasyndaky ganly wakalar başlan wagty Russiýanyň paýtagtyndan sowukganly we iki tarapa-da deň beýanatlar berilipdi. Gandöküşligiň we dartgynlylygyň güýjemegi bilen birlikde Kreml görnetin Palestinany goldamaga we Ysraýlydyr Günbatara barha berk heñde garşy çykмага başlady.

Emma mesele diňe «daşary syýasatda amatly pozisiýany» tapmaktan ybarat däle meñzeýär...

Dünýäniň birnäçe ýurdy, şol sanda Ýewropa hem has köp protest çykyşlary we terrorçylykly aktlar bilen ýüzbe-ýüz bolmaly bolar. Çünki ol ýerlerde ýaşayan musulman azlyklaram biynjalyk halda.

Russiýanyň içinde-de birdenkä şeýle howply dartgynlylyk döräberdi. Mahaçgaladaky hülgentçilikleriň gijigibrägem bolsa öňüni aldylar, emma öňüni alyp bilmedik bolsalar yzy gandöküşlige ýazyp bilerdi.

Russiýa betbagtçylygyň bir gyrasyndan gaýtdy diýenimde, şuny göz öňüne tutup aýdýaryn. Wakalar bilen baglanyşykly habarlary okadygymça we täze orta çykan wideolary gördügimçe gynanýaryn. Bu ýurt ýüzlerçe etniki topardan, birnäçe dine we mezhebe uýýan raýatlardan doly. Deňagramlylyk saklanylmasa, ildirgiji ýazylan bomba öwrülip biljegini hiç haçanam ýatdan çykaranoklar.

К.М. Курдов

Горские евреи Дагестана

kitapcy.ru

Sowet Soýuzynda resmi ideologiýanyň aýrylmaz bölegi internasionalizmdi. «Hemme halklar dogandyr» şygary-da şuny aýdýardy.

Käte bular ýaly çemeleşmelerem ýeterlik bolman, goh-galmagal, dawa-jenjel, çaknyşyk, hatda uruş dagy-da bolubererdi. Mysal üçin, Azerbaýjan bilen Ermenistan Sowet respublikalarynyň arasyndaky uruş heniz SSSR dargamazdan üç ýyl öň başlapdy.

Şonça ýyldan soň indi uruşlaryň döremegine iň köp sebäpçilik berýän, has dogrusy bahana edilýän milletçilik we din diskriminasiýalary hasam howply ýagdaýa öwrüldi.

Ylym we tehnologiýa haýrana goýujy hemleler bilen bizi adatdan

daşary täze we zamanabap sepgitlere ýetirýänem bolsa, içimizdäki hamlyk, tötänleýin eýe bolan döwlet we dini aýratynlyklarymyz sanlyja ädimde adam öldürme meýlini möçükdirjek ýagdaýa öwrülip bilýär.

Şonuň üçinem biziň daş asyrynyň adamlaryndan parhymyz ýok bolsa gerek.

Hakan AKSAÝ.

«T24» internet gazetini, 02.11 2023 ý. Publisistika